

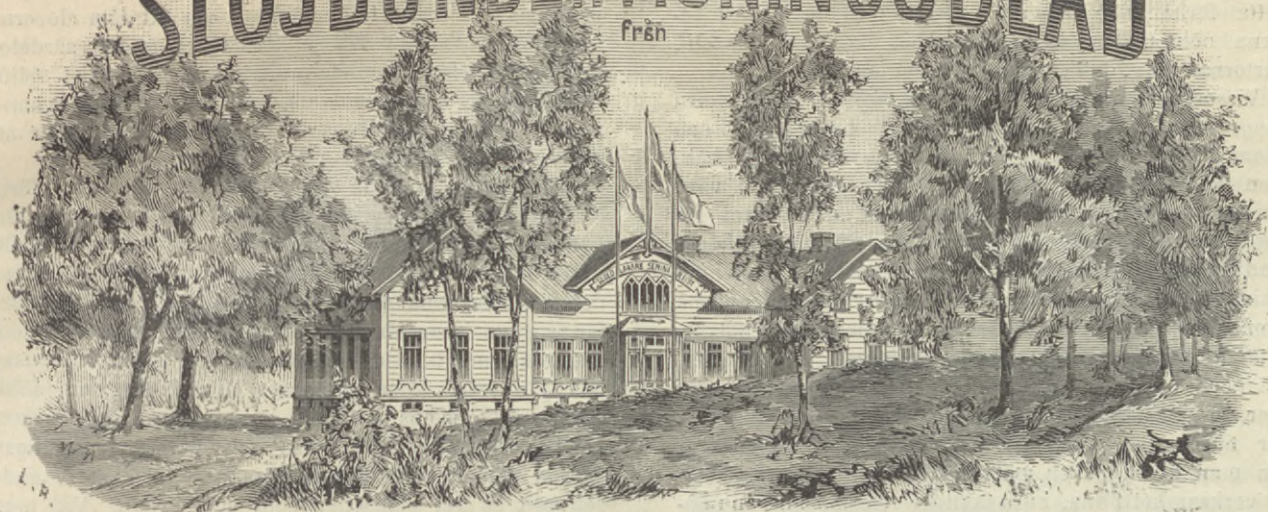
Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SLÖJDUNDERVISNINGSBLAD

från

NÄÄS.

Tidning för pedagogisk slöjd och friluftsläk.

Femtonde årgången. N:o 6 (170).

Redaktör: OTTO SALOMON.
Nääs, Floda Station.

(Tryckt 16/8) 1899.

Åskådningsöfning.

»Lefva och icke se
det är en olycka».
(Melchthal i »Wilhelm Tell».)

Undervisningen skall vara *åskådlig*. Det är en af den allmänna metodikens mest elementära sätser, framhäfd af Comenius och omsatt i handling af Pestalozzi. Hvarje lärare har säkert under sin utbildningstid fått denna regel så inpräglad, att den aldrig faller ur minnet. All lärareerfarenhet talar ock på det kraftigaste om vikten af att städse följa den. Och dock syndas det väl knappt så mycket mot någon undervisningsprincip som mot denna.

Det är godt och väl, att särskilda åskådningsöfningar blifvit upptagna på småskolans schema, men detta gör ingalunda tillfyllest. Dylika öfningar böra egentligen, om än icke som ett särskildt »ämne», förekomma hela barndomsskolan igenom, naturligtvis modifierade efter lärjungarnas utveckling. De fylla ett djupt behof hos barnen, förutsatt att de skötas på ett *riktigt* sätt. Äfven den så kallade »åskådningsundervisningen» kan nämligen alltför väl vara föga åskådlig; den kan nedsjunka till rätt och slätt minnesplugg, till mekaniskt inlärande medelst föresägning och efter-sägning af definitioner och deskriptioner öfver något, som framställes å en förevisad plansch, i stället för att vara öfning i att *åskåda*: med de yttre sinnena, särskildt synsinnets, iakttaga föremålen och företeelserna i naturen och lifvet, — samt på ett enkelt sätt uttrycka, hvad som blifvit iakttaget.

Att en uppöfning af sinnena är önskelig och nödvändig, torde väl ingen vilja neka. Sådan öfning äger ju också i någon mån rum vid *all* undervisning mer eller mindre medvetet: när man vid lektionerna i geografi och naturkunnighet förevisar bilder och naturföremål eller utför experiment; då sångläraren spelar eller föresjunger melodien, som skall inläras; när lärarinnan »ljuder» för de små nybörjarna o. s. v. Det är emellertid alltför öfvervägande till lärjungarnas *hörsel* man vädjar vid sin undervisning. Lukt- och

smaksinnet komma knappast i betraktande ens vid den egentliga åskådningsundervisningen, och medgifvas må, att tillfällen till deras uppöfning icke ofta erbjuda sig. Dock kan man t. ex. vid behandlingen af vissa växter på det mest åskådliga sätt lära barnen känna också deras doft, stundom äfven huru de smaka. Detta kan för öfrigt vara af ganska stor praktisk betydelse. Icke heller till känselsinnet tages vid den vanliga skolundervisningen någon vidare hänsyn. I abnormskolorna, särskildt blindskolorna, får man se förvånande prof på till hvilken finhet och säkerhet detta sinne kan utbildas. Det kan som bekant i icke ringa mån ersätta synen.

Då det är tal om åskådning och åskådningsundervisning, tänker man närmast på användandet och utbildandet af *synsinnets*. En dylik utbildning är ock högeligen af nöden. Det är häpnadsväckande, hvad många människor, som dock fått ett par friska ögon, i verkligheten föga förmå använda dem. En anekdot om en tysk universitetslärare kommer oss just nu i minnet. Vid en laboratorieöfning höll han först för studenterna en liten föreläsning om vikten af att alltid ha ögonen öppna för att icke genom mindre noggranna iakttagelser komma till felaktiga slutsatser. Så framtog han ett kärl med en skarp vätska och uppmanade studenterna att göra precis som han. Nu stack han en finger först i vätskan och så i munnen och såg sedan leende på sina åhörare, hvilka samtliga gjorde de förskräckligaste grimaser, då de smakade på anrättningen. — »Ja, sen nu, mina herrar, ingen enda af er observerade, att jag stack *en* finger i vätskan och en *annan* i munnen!»

I allmänhet anses det väl som ett obestridligt faktum, att med kulturutvecklingen följer fara för minskad synförmåga. Vilda och halvilda folk påstås besitta mycket skarpare både syn och öfriga sinnen än de mera kultiverade. Närsynthet torde förekomma vida allmännare i städerna än på landsbygden, vanligare bland dem, som sysselsätta sig med studier, finare handverk o. s. v., än bland fiskare, sjömän, jägare och andra, som föra friluftslif. Att skolarbetet under

ogynnsamma förhållanden medverkar till uppkomsten och ökandet af detta lyte, är också förklarligt. Under sista tiden har man äfven fäst uppmärksamheten på detta förhållande och sökt genom förbättring af lokalerna och materielen, i synnerhet skolböckernas stil, kartornas färg. o. d., motverka det onda.

Visserligen kommer det icke så mycket an på, huru långt man kan se, som fastmera på huru snabbt och klart man uppfattar, hvad som kommer inom synhåll, men ett par goda ögon äro dock en gåfva, väl värd att taga vara på, och dessutom ett af villkoren för uppöfvandet af åskådningsförmågan till någon högre grad af fullkomning. Att denna förmåga kan genom öfning i betydlig mån utbildas och skärpas, därpå lämna oss den bildande konstens och konsthandverkets utöfvare de mest slående exempel. Det är sant, att ingen blir en framstående målare eller bildhuggare eller gravör utan att vara född därtill, men lika litet blir någon det utan studier och öfning. För öfrigt kan man äfven på en mängd andra områden af mänsklig verksamhet finna, huru iakttagelseförmågan kan uppöfvas. Där sjömannen ser tydliga tecken till en annalkande storm, ser landkrabban kanske rakt ingenting. Skogsarbetaren hittar utan svårighet ut ur den milsvida skogen, där stadsbon skulle känna sig aldeles förlorad. Den skicklige botanisten ser genast af markens beskaffenhet, om det lönar sig att söka en viss ört just på den platsen.

Öfver hufvud taget torde det icke gifvas någon kallelse i lifvet, där det är likgiltigt, om man har en säker blick eller icke, och då skolan har till uppgift att fostra för lifvet, har hon äfven förpliktelse att, så vidt hon det kan, öppna de ungas ögon — i både bokstaflig och bildlig bemärkelse — för hvad som däruti rör sig.

Då stadsbarnet släppes ut på gatan, draga de brokiga tafkor, som där upprullas, i snabb växling förbi dess öga. Det intresserar sig på sitt sätt för dem alia men hinner icke fixera dem. Skolan har här att verka lugnande och samlande, att bereda tillfälle till verkligt betraktande. Barnet i den ensliga skogsbygden får mottaga färre intryck, men dessa blifva djupare. Det behöfver emellertid i skolan få sin lilla tränga värld vidgad.

Icke allt skolans arbete är ägnadt att skärpa blicken för detaljerna af det sedda. Tvärtom går en stor del af detsamma ut på att systematiskt vänja barnen af med att se dessa. Så är ju förhållandet med innanläsningen. Barnet skall icke betrakta bokstäfverna som fristående former utan omedvetet omvärdera dem i ljud. Genom öfning komma vi snart nog därhän, att vi aldeles icke se bokstäfverna. De allra flesta läskunniga människor veta egentligen icke, huru en stor del af dessa se ut. Det är lätt att öfvertyga sig därom. Försök blott att ur minnet rita upp t. ex. frakturstilens (den s. k. »svenska» tryckstilens) stora E eller G eller K! Det torde icke lyckas för en bland hundra, och dock är ju frakturstilen ännu rätt vanlig åtminstone i uppbyggelselitteraturen. Af samma skäl läser man icke alltid, hvad där verkligen står i en tidning, utan hvad där borde stå: tryckfelen passera aldeles obemärkta. Härmed är ingen skada skedd, men det visar dock, hur man kan vänjas af med att se, liksom man kan öfvas att se.

*

Den äldre pedagogiken kände föga till krafvet på åskådlighet, så vida därmed menades något annat än att genom liknelser och exempel eller hänvisning till

något förut bekant vädja till fantasien. Lärjungen skulle inhämta vetande genom att »höra på» eller »läsa på». När sedan nämnda kraf framställdes och vann gehör, blef det äfven fråga om att låta eleverna »se på» i vanliga fall afbildningar, under särdeles gynnsamma förhållanden undervisningsföremålet själf.

Det gifves emellertid ett sätt att vinna en ännu mera intensiv åskådning af föremålet, och det är att praktiskt sysselsätta sig med detsamma.

Ett barn kan väl få någon, om än så dunkel, föreställning om våra rymdmåtts storlek och inbördes förhållanden genom att lära sig: »1 hektoliter = 100 liter; 1 liter = 10 deciliter» o. s. v. Bättre lyckas det för detsamma att uppfatta saken, om det har framför sig en plansch med afbildningar af måttkärlen. Ännu klarare blir föreställningen, om kärnen förevisas och jämföras. Men en gosse eller flicka, som suttit på torget och sålt lingon litervis, har dock säkert mycket bättre reda på, huru mycket en liter verkligen är, än den, som både kan läsa upp tabellen flytande och sett så väl planschen som måttkärlen. Vill man i skolan låta barnen undersöka, om ett litermått rymmer jämnt 10 deciliter vatten eller sand, skall man finna, hvilken innerlig tillfredsställelse det skänker dem att se, att »det stämmer». Och nog blir saken härigenom både mycket klarare uppfattad och säkrare inpräglad i minnet.

Slöjdundervisningen kan betraktas som en stegrad åskådningsundervisning både i fråga om form och innehåll. Här rör man sig uteslutande med realiteter. Hvarken lärare eller lärjunge kan hjälpa sig fram med endast ord, när saken icke är klart uppfattad; däremot visar det sig vid lärarebildningskurserna gå tämligen bra att undervisa, fast lärare och elev tala olika tungomål. Att meddela undervisning i slöjd genom långa ord- och frasrika föredrag skulle vara en orimlighet. Af alla slöjdlärare är den pratsjuke nästan den sämste, enär han genom sitt onödiga ingripande vid alla tillfällen förstör intresset. Däremot behöfver slöjdläraren likaväl som hans elever städse ha ögonen öppna. Härmed är dock ingalunda sagdt, att en god slöjdundervisning skulle bestå däri, att läraren »visar» och barnen göra efter rent mekaniskt, utan att det nånsin blir fråga om hvarför. Nej, det är långt ifrån nog, att läraren tekniskt behärskar sitt fack.

En af de stora fördelarna vid slöjdundervisningen är det, att arbetet icke kan utföras utan aktgifvande på hvad man har för händer. Gäller det att slå i en spik, så få fingrarna betala, hvad ögonen försumma. Eleven rent af tvingas att använda sina ögon, och då arbetet därtill är af den beskaffenhet, att det tillvinner sig hans intresse helt och odeladt, så blir åskådningen här mera intensiv än eljest. Den lille slöjdaren hvarken hör eller ser eller tänker på något annat, än det han just nu skall utföra.

Helt naturligt och omedvetet utbildas lärjungarnas förmåga att bedöma mått och form, delarnas symmetri och proportioner, en förmåga, som är af icke ringa betydelse i lifvet och dessutom nödvändigt hör tillsammans med skönhets sinnets utveckling.

Icke blott åt formgifningen utan äfven åt materialet och verktygen måste uppmärksamhet ägnas. Här är ett stort fält för iakttagelser, och den sålunda förvärfvade kännedomen är betydligt klarare och grundligare än den, som vinnes ur böcker. Ynglingen, som fått fila och smida, har därigenom vunnit mycket säkrare kännedom om järnets egenskaper, dess struktur, tyngd, hårdhet, seghet, förändringar vid upphettning o. s. v., än om han läst volymer därom men

aldrig praktiskt lagt hand vid arbete i detta material. Verktygens iordningställande och justering både kräfver och utbildar säker hand och säkert öga. Då, såsom i våra skolor vanligen är fallet, arbetet utföres icke blott efter modell utan äfven efter ritning, utvecklas tillika färdigheten att läsa arbetsritningar, en konst, som visst icke alla för öfrigt läskunniga personer äro hemma uti.

Intet af skolans undervisningsämnen får stå alldeles isolerad. De äro alla medel för ett och samma mål: de ungas harmoniska utbildning. De skola därför stödja hvarandra. Slöjden drager indirekt nytta af alla de öfriga, af somliga, t. ex. räkningen, äfven direkt. Den lämnar i sin ordning ett utmärkt åskådningsmateriel för flera af dem, såsom linearritningen, naturläran, matematiken. En gosse, som deltagar i slöjdundervisning, vet af erfarenhet, hur kilen och skruven verka, hvad som menas med spänstighet, hållfasthet och sprödhet, hur värme alstras genom gnidning och slag o. s. v. En hel mängd geometriska begrepp — rät och krokig linje; rät, spetsig och trubbig vinkel; plan och buktig yta, kvadrat, rektangel, cirkel, ellips; kub, cylinder m. fl. — bilda sig betydligt klarare i gossens föreställning under arbetet i slöjdsalen, där han får se dem liksom taga gestalt under sina egna händer, än under lektionen i lärorummet, då magistern demonstrerar dem vid svarta taflan. Längdmåtten inläras under det praktiska användandet af meterstocken betydligt säkrare än under räknelektionerna. Det är af vikt att tillvarataga och använda dessa slöjdens »biprodukter», om vi så få kalla dem.

*

»Intet finnes i själen, som ej förut varit i sinnena». Medelst sinnena samla vi material för vårt vetande, men under detta insamlingsarbete utbildas de använda verktygen till allt större finhet och skärpa. Mycket har redan blifvit utträttadt i riktning af en mera konkret undervisning, men ofantligt mycket återstår ännu, innan det kan sägas, att undervisningen i så stor omfattning, som det är möjligt, bygges på erfarenhetens — äfven barnets erfarenhets — fasta grund. Kanske skall man i en framtid lika mycket förundra sig öfver, att man i vår tid kunnat undervisa i t. ex. vissa delar af fysiken med hjälp af endast ord och bilder, utan intimare beröring med det afbildade, som vi nu undra öfver, att man fordom meddelade undervisning i historia, ja, till och med räkning och geografi med endast ord.

H. H.

Slöjdundervisningen i några af våra städer 1898.

Ur de utkomna årsberättelserna om folkskolornas verksamhet under förlidet är meddela vi här några uppgifter rörande slöjdundervisningen.

Stockholm. Undervisningen har omfattat tre arter af slöjd: *pappslöjd*, *träslöjd* och *metallslöjd*. 23 lärarinnor och 1 lärare hafva undervisat i pappslöjd, 34 lärare i träslöjd och 6 lärare i metallslöjd. Den hufvudsakliga undervisningen i slöjd har varit frivillig samt förlagd till eftermiddagarna kl. 3—8 utom lördagarna, då den pågått 3—6. För gossarne i folkskolans högsta klass (7:e skolåret) har dock obligatorisk slöjd varit anordnad under förmiddagarna, och har hvarje däri deltagande gosse slöjdat 4 timmar i veckan.

För öfriga afdelningar har undervisningstiden varit 4—7 $\frac{1}{2}$ timmar.

Slöjdlagens antal var 178, däraf 75 i pappslöjden, 90 i träslöjden och 13 i metallslöjden. Antalet slöjdare i hvarje lag var för de resp. slöjdarterna 15, 15—20, 20—30 och antalet samtidigt slöjdande gossar 1,125, 1,612 och 300 eller tillhoppa 3,037. Hela antalet under året undervisade utgjorde 4,982.

I medeltal har hvarje lärjunge förfärdigat 11,3 nummer samt använt 9,9 timmar på hvarje arbete. De förfärdigade arbetena hafva vid terminens slut utan betalning tillfallit tillverkaren med undantag af sådana saker, som af gossarne tillverkats för folkskolornas räkning.

Utgifterna för slöjdundervisningen hafva utgjort: arfvoden åt slöjdföreståndaren och lärarne kr. 40,767: 10, för verktyg, redskap och materialier kr. 12,480: 79, summa 53,247: 89.

Malmö. Under läsåret 1897—98 var de slöjdandes antal 943, däraf 492 gossar i 3:e och 451 i 4:e klassen. Antalet slöjdaafdelningar var under höstterminen 51, under vårterminen 49. Hvarje slöjdaafdelning bestod af 18—19 elever. Antalet förfärdigade arbeten utgjorde i 3:e klassen 6,244 eller i medeltal 13,56 och i 4:e klassen 2,240 eller 7,20 i medeltal.

I utgiftsstaten för 1898 upptogs arfvoden för lärare och »tillsyningslärare» vid slöjdundervisningen till kr. 7,199: 83 samt utgifterna för slöjdmateriel till kr. 1000: —, summa 8,199: 83.

Uppsala. Undervisning har under läsåret 1898—99 meddelats i pappslöjd och träslöjd. 60 gossar från folkskolans andra klass hafva undervisats i pappslöjd, och i träslöjden hafva 252 elever deltagit. Under pågående lästermin hafva i regel alla gossar i folkskolans 3:e, 4:e och 5:e klasser deltagit i slöjden. Till sommarkursen i slöjd lämnades tillträde åt gossar från folkskolans alla klasser, så långt utrymmet medgaf. 169 elever deltog i denna kurs. Arbetena i papp- och träslöjd hafva utförts efter för skolan upprättad modellserie hufvudsakligen enligt Nääs-systemets principer. Alla arbeten hafva gossarne utan ersättning fått behålla, så framt de icke genom oordentlighet och bristande flit gjort sig däraf förlustiga. I anslutning till slöjdundervisningen hafva gossarne i 5:e klassen erhållit undervisning i linearritning.

Utom i ofvannämnda slöjdarter har undervisning äfven meddelats i skomakeri, hvori 54 gossar öfvats. 361 par skodon ha blifvit lagade och 78 par nya känger förfärdigade. Gossarne hinna i allmänhet ej längre än till skolagning.

Utgifterna för slöjdundervisningen hafva utgjort: lärarearfvoden kr. 3,810: — och diverse utgifter kr. 999: 58, summa 4,809: 58.

Jönköping. Antalet lärjungar i slöjdskolan utgjorde så väl vår- som hösttermin 246, af hvilka de allra flesta tillhörde folkskolans 3:e och 4:e årsklasser, blott ett mindre antal 2:a klassen. Slöjdaafdelningarnas antal var 16 med 15—17 lärjungar i hvarje. Antalet förfärdigade slöjdarbeten utgjorde 2,767 eller för hvarje lärjunge i medeltal 11,22. Vid den granskning, som hvarje färdiggjort arbete af en för ändamålet utsedd nämnd utaf slöjdlärare underkastats, blefvo inalles 14 arbeten eller af hela antalet blott ungefär 0,5 % kasserade såsom icke utförda med tillräcklig noggrannhet och omsorg. Utgifterna för slöjdundervisningen utgjorde: aflöningar kr. 2,370: —, för materiel och verktyg kr. 454: 90, summa 2,824: 90.

Östergötlands läns landsting har för innevarande år till 68 skoldistrikt inom länet, hvilka på lämpligt sätt anordnat slöjdundervisning åt gossar, lämnat anslag af sammanlagdt 6,000 kr. i poster om 50 kr. för hvarje skola. Landstinget har äfven för detta år lämnat ett förslagsanslag af högst 1,200 kr. för att understödja folkskollärare, som vilja genomgå en kurs vid Nääs eller annat välordnad slöjdlärarseminarium, att utgå med högst 75 kr. åt hvarje.

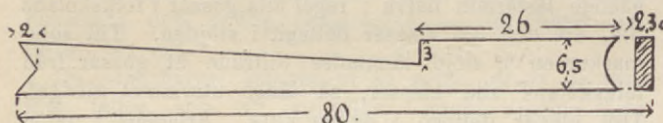
Den af landstinget aflönade slöjdinspektören har under 1898 inspekterat 64 skolor, hvaraf 7 nyinrättade. Som allmänt omdöme beträffande det sätt, på hvilket de äro ordnade och undervisningen i dem bedrifves, har han i sin berättelse förklaradt, att 20 skolor förtjäna vitsordet *berömlig*, 15 *med beröm godkänd*, 26 *godkänd* och 2 *icke godkänd*. Den ena af de sistnämnda har också blifvit nekadt anslag af landstinget, den andra kommer snarast möjligt att förses med pedagogiskt bildad lärare och har under afvaktan därpå erhållit anslag. Inspektören uttrycker sin tillfredsställelse öfver att flera skolor, som vid föregående inspektion måst betecknas som knappt godkända, nu gjort sig förtjänta af vitsordet fullt godkänd.

Ny modell.

Stöd för drifbänksfönster af ek.

Konstrueradt och utfördt som »självald modell» under kursen N:o 83 vid Nääs Slöjdlärarseminarium af folkskolläraren W. E. Petterson från Westermo, Västmanlands län. Att insättas på N:o 18 i grundserien.

Skala: $1\frac{1}{2}m = 1\frac{1}{2}m$

1. Ett lämpligt stycke utsågas ur virket med bredsåg och upphyflas vinkelrätt med rubank, hvarefter, sedan bredd och tjocklek bestämts med strykmått, afhyflingen sker äfvenledes med rubank.
2. Formen uppritas samt utföres med bred- och rundsåg, putshyvel, späckskifva, stämjärn, knif och fil.
3. Afjämningen verkställes med putshyvel, sickling och, där så behöfves, sandpaper.

De goda sidorna af leken.

Inledningsföredrag vid en diskussion å Nääs öfver ämnet: Det goda och dåliga inflytande, leken utöfvar på själslivet.

Allra först vill jag framställa en bön, att samtliga här ville i tankarna följa mig på en liten färd ut till lekplanen, där en hel skara småttingar är församlad till lek. De se just icke så glada ut, de där pysarna, tvärtom mycket trumpna och surmulna, och hvar vi gå, höres en och annan liten stämman, som säger: »Jag kan inte leka; — det är inte roligt.» Vi gå vidare och varseblifva då här och hvar ett litet gladt ansikte, som uttrycker förtjusning öfver det, som skall komma. Hvilken lek skola vi taga? Jo, en, som alla kunna vara med om, och som rakt inte är svår: vi ta *jaktboll*. Hvad det är lätt att få den i gång, det är ju kända saker från gymnastiken, och reglerna äro just inte häller svåra; det gäller endast att se upp och ta fatt bollen. Ett, tu, tre, nu börjas det! Hvar och en följer med spänd uppmärksamhet sin boll, som flyger mellan kamraterna. Intet enda kast undgår småttingarna, utan de följa med huru alla göra, således de hafva uppmärksamhet både på sig själftva och kamraterna.

Se, där tappar en liten tös bollen; å, sådant väsen det blef! En annan liten skulle just taga den, rusar därför fram och griper den, men — leken måste stanna, ty spelets regler skola iakttagas. Det går icke an att vara slarviga och oordentliga, utan här få vi lära oss att vara *lydiga*, *noggranna*, *ordentliga* och

ärliga. Nu är leken åter i gång, men se, där faller bollen igen! Hvad de där lifliga pojkarne se förgrymmade ut, och hör, huru de väsnas och äro otåliga, dock icke går leken bättre för det. Tvärtom, de få se, huru spelet i sin helhet vinner på att de äro tåliga och lugna; alltså se vi åter en af lekens goda sidor: öfvandet af *tålmod* och *fördragsamhet* med dem, som ej äro lika styfva som vi själftva.

Låt oss betrakta småttingarna i ringen litet närmare! Se, hvad de se intresserade, muntra och lifvade ut! Till och med den där lille trumpne pysen har ett helt annat utseende nu. Han ser så intresserad och vaken ut, ty han känner, att partiets *väl* beror lika mycket på honom som på de andra: *ansvarskänsla* och *intresse* komma ock fram af leken. Där står en annan liten. Huru stolt han ser ut, han har ännu icke tappat bollen en enda gång, dock — där föll den och inte blott en utan *tre* gånger å råd. Kamraten bredvid har varit så duktig hela tiden och ej släppt bollen. Hvad han måtte vara styf! Den lille ifrige gossen får således lära sig i leken att äfven *se på* och *respektera andras förtjänster*.

Åj, åj, där träffade bollen en liten pys midt på näsan! Tårarna tränga fram, men den lille sväljer och sväljer för att hålla dem tillbaka. Nog är han en karl, som kan tåla t. o. m. ett slag af den hårda bollen, och icke skall någon *se*, att det gjorde ondt. »Den som är med i leken, måste leken tåla», det få vi lära tidigt, du lille, vi få lära oss *själfbehärskning* af och i leken. Men låt oss betrakta leken litet mer! Hvad den går raskt och lifligt, bollarna flyga fram, och äfven de små tröga, däsiga barnen hafva fått lära sig *raskhet* och *hurtighet* af leken.

Nu har det en lång stund gått så bra med höger hand, vi skola nu öfva oss att kasta lika bra med den vänstra. I början går det knaggligt, och många fula kast göras. Där är särskildt en liten, som tycker att det är besvärligt, han tar helt oförmärkt till den högra — men det får inte fortgå så någon lång stund; kamraternas *hederskänsla* och *rättskänsla* resa sig upp mot detta ofantliga brott. Den lille gynnaren blir straffad, och nog b i r den leken honom en läxa att *tänka* och *handla rätt*. Nu hafva bollarna nästan hunnit hvarandra. Där höres det ena uppmuntlande, vänliga ordet till kamraterna efter det andra, de små hafva fått lära sig, hur vänlighet gör, att det går lättare och bättre. Leken lär oss således *vänlighet* och *artighet* mot hvarandra.

Nej, — där flög verkligen bollen n:r ett förbi den andra! Hör hvilket jubel, hvilken glädje och munterhet, hvilket skrat! Hvar har det surmulna, trumpna tagit vägen? Jag undrar, om inte just verklig *lifsglädje*, jag menar den sanna, okonstlade glädjen, som *bör* vara utmärkande för så väl barn som ungdom, om inte *den* just kommer fram af en frisk, hurtig, ordnad lek? Se på den glada skaran på lekfältet här på Nääs och jämför den med den promenerande, ja, rättare sagdt, flanerande ungdomen, som man möter öfverallt så väl i de stora som små städerna! Huru lifligt, hurtigt, enkelt och naturligt är det ej här! Här är ingen brist på *lifsglädje*, här längtar man icke efter s. k. nöjen eller »har träkigt», som det heter. Naturligtvis beror detta till en stor del på många andra omständigheter, men jag undrar ändå, om ej det fria, rörliga lifvet och lekarna här bidraga till denna *lifsglädje*. När är stämningen på Nääs muntrost, en mulen regndag, då all lek är inställd, eller en solklar sommardag, då det är lif och rörelse på lekplanen? Eller när äro vi själftva som gladast, midt i en munter lek, eller då vi tåga ner för att börja densamma? En frisk lek *tar bort allt konstlåd, tillgjordt*; det finnes helt enkelt inte med, om leken bedrifves rätt. Tänk, endast på alla våra springlekar, såsom »Förstenad», »Tafatt», »Hök och dufva», »Fiskafänge».

Och slutligen, manne icke leken har ännu en god sida? Dessa gamla kända lekar, »Väfva vadmal», »Höga berg och djupa dalar», »Tjuf och tjuf», »Sista paret ut», hvarför leka vi dem så gärna? Manne ej därför, att vi känna, att de höra till vårt land, vårt folk, att de äro våra gamla s. k. nationalekar? De lekas helst, när ungdomen församlas om sommaren, och vi känna alla till dem från våra tidigaste barnår. Helt säkert kommer *känslan för fosterlandet, för det nationella, för det gamla arvet* från far till son, att *stärkas och bevaras*, om dessa våra lekar finnas. Tag bort dem, förbjud dem, och du skall få se, hur fosterlandskänslan så småningom försvagas, och då *den* blir mindre, få vi karaktärlösa i stället för karaktärsstarka män och kvinnor. Därför:

»Ut till lek! Vi vilja arvet värna,
lekens konst, som fäderna oss lärt!
Lekens vackra strid ser svensken gärna,
manligt idrottslif är honom kärt.
Hell dig därför, lekens muntra skara!
Stort och fosterländskt det är, ditt mål:
svenska lynnets glada art bevara,
gjuta mod i barm, i kroppen stäl.»

G. T.

